ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 36 ՏԱՍՆԵԻԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հոկտեմբերի 1 (հոկտ.) 1895 Հոկտեմբերի 1 (հոկտ.) ՏԱՍՆԵԻԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 36

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ. ամիսը՝ 1 ր., հասով՝ 5 կ. բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարութիւններն ընդունւում են ամեն լեզուներով Յայտարարութիւնների գառին 2 կ., բեկլամների համար կրկնապատիկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քիւրդը և հայը:

Ք ր ո ն ի կ ո ն.—Վամբերի: Հայերի ներքաղաքականութիւն: Առևտրական կրթութեան ծրագիրը: Նաւթային նոր ընկերութիւն: Ձիեր Թիւրքիայի համար: Գիմնազիոնների ծրագիրը: Գինու ակցիզի խնդիրը: Ոսկու նոր հանք: Մի անձնասպան: «Արտիստ» թերթի դադարումն: Լուսանկարչական յուշահանդէս: Կրասնաւոդսկից: Սարովից: Նյակից: Նրևանից: Մի թշուառ մարդ: Վլադիկակ:

«Մոռացուած աշխարհ»:

Բաց նամակ Նոր-Նախիջևանցիներին:

Հայ երգիչն իր արուեստակիցներին:

Թ ղ թ ա կ ց ու թ ի ւ ն ն ե ր.—Նուխի: Նամակ Թիւրքիայից—Կ. Պոլիս:

Ք ա ղ ա ք ա կ ա ն.— Թիւրքիա: Եդիպտոս: Պապի գահ բարձրանալու տարեդարձը:

«Նոր-Դար»-ի պատասխանները:

Բ ա ն ա խ ր ա կ ա ն. — Մեծ գործի սկզբում:

Հ ե ռ ա գ ր ն ե ր:

Յ ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր:

«Նոր-Դար»-ին բաժանորդ են գրւում մարտի 1-ից մինչև դեկտ. 31-ը և վճարում են 8 ր. 50 կ.

ՔԻՒՐԴԵՐ ԵՒ ՀԱՅԵՐ

Թարգմ. պրոֆ. Աբմ. Վամբերիի

(«Revue d'Orient» № 8. 1895.)

Այս օրերումս Լոնդոնում լոյս տեսաւ անգլիերէն լեզուով մի բրոշիւր «Kurds and Armenians» վերնագրով: Այս բրոշիւրը, որ վերաբերում է հայոց խնդրին, ուշադրութեան արժանի է և որը օրուայ խնդիր է դարձել այն ժամանակից սկսած, երբ Լորդ Ռոզբերին այժ աուս գրաւ: Դրա հեղինակն է Մ. Ս. Քսիմենէսը, որ վերջին տարուայ ընթացքում ճանապարհորդած ու գնուած է Քիւրդստանում և այցելած Օսմանեան կայսրութեան հիւսիս-արևելեան կողմերը՝ Տիգրանակերտից (Դիարբեքիր) սկսած մինչև Բայազիտ: Նա շրջագայած է նաև շատ անմատչելի ձորերը և տարհալթները, կարողացած է ծանօթանալ բնակիչների բազմաթիւ ցեղերի հետ և, որ նորակոյ հանգամանքներում առաւել հետաքրքրական է մեզ համար, գտնուել է Սղղոմի, Տալուորիկ, Սասուն և Մուշ, հենց այն միջոցին, երբ այնտեղ կատարւում էին հայոց յուզումները: Ուրեմն այդ տեսակէտից արժէ որ ունկնդրութիւն նուիրենք այս վերջին ժամանակները Հայաստանում կատարուած անցքերի ականատես վկային:

Թէպետև Քիւրդստանը չպէտք է համարուի terra incognita, այնքան անծանօթ մի երկիր, որովհետև մենք ունինք արդէն բաւական հարուստ գրականութիւն այդ երկրի մասին, բայց և այնպէս, պէտք է ասենք, որ Մ. Քսիմենէսի բրոշիւրը մի բան աւելացնում իւր նախորդների (Լինչ, Տայլօր, Կինեէ և ուրիշներ) հաղորդած տեղեկութիւնների վրայ. բացի այդ, տալիս է ցեղագրական և քիւրդերի ու հայերի ընկերական կեանքին վերաբերեալ չատ կարևոր ծանօթութիւններ:

Այս բրոշիւրի գլխաւոր արժանաւորութիւնը կայանում է նրա անկողմնակալութեան մէջ (?), որ լաւ տպաւորութիւն է թողնում ընթերցողի վրայ (?): Արդարև, հեղինակը դատապարտում է է թիւրքերի անարդարերութիւնն, նա ընդունում է, որ բարենորոգումների պէտք կայ Հայաստանում և թէ վաղ կամ ուշ հասնելու է տապնապալից րոպէն: Բայց միւս կողմից աւելացնում է, թէ կրօնական նիհրոդամտութիւնը, որ կայ երկու՝ ցեղով բոլորովին միմեանցից տարբեր ազգերի, այն է քիւրդերի ու հայերի մէջ, չափազանց աւելի լաւ պայմանների մէջ կարող էր դրուել, եթէ նրանք ազատ մնային մարդասէր քրիստոնեաների չափազանց ու ջերմ հետաքրքիր:

Այնուհետև, ուր չէ տոյժ տրուած այդ մարդասիրութիւնը, ինչպէս օրինակ Պարսկաստանում, հայերի և քիւրդերի միջև ընդհարումներ առաւել սակաւ են տեղի ունենում, չնայելով որ քիւրդերն այնտեղ աւելի զօրեղ են և պարսից կառավարութիւնը առաւել թոյլ է, քան թիւրք կառավարութիւնը:

Հեղինակը արդարացի է նկատում, որ այս երկու բազդակից ազգերը միմեանց վոխադարձ պէտք ունեն իրենց դոյութիւնը պահպանելու համար: Թափառական քիւրդն եղած է միշտ մի բազդախնդիր ժողովուրդ, որ պարապում է միայն իւր անասուններով, ձիով և զէնքերով: Նա անկարող կըլինէր ապրելու առանց հայի հետ ընդհարուելու, որ հողագործութեամբ և վաճառականութեամբ է պարապում: Բայց առհասարակ հայը իւր մաածութեան եղանակով ասիական ժողովուրդ է և, հակառակ քրիստոնէական կրօնն ընդունած լինելուն, նա աւելի մօտ է քիւրդերին ու թիւրքերին, քան Թիւրքիայի արևմտեան մասում տպրող քրիստոնեաները:

Տարբերութիւնը քիւրդերի և հայերի մէջ աչքի է ընկնում աւելի բազմահայ տեղերում, մանաւանդ քաղաքներում: Այս հետևանք է երկու տարրերի խառնուած լինելուն և բազմադարեան կենակցութեան: Ընդհանուր ընդունուած կարծիք է, որ եթէ կարելի եղաւ Ռումանիայի, Մօրէայից—Յունաստանի և Թունայի վիլայեթից—Բուլղարիայի նման անկախ իշխանութիւններ կազմել դժուար չէ այն երկիրը, որ յայտնի է տէրութիւններին դոյութիւն ունեցող դաշնագրութեամբ Հայաստան անունով՝ վերածել հայկական անկախ մի նահանգի: Սա մի ցնորք,(?) որի հետևանքի վրայ խորհած չեն, ինչպէս որ պէտքն է (?), որովհետև Օսմանեան կայսրութեան բոլոր հիւսիս-արևելեան կողմերում չկայ մի տեղ, ուր հայերն ու մահմեդականները, այսինքն քիւրդերն, արաբները, ղզլբաշները, պարսանները, և ղըզլբաշները մեծամասնութիւն են կազմում մահմեդականների բազդատմամբ, այդ կատարելապէս անհնարին է,—և վասն ամենամեծ վառուցն Աստուծոյ՝—չեն ցանկանալ անշուշտ, ստեղծել սարսափելի մի դրութիւն, կամ ուժով ոչնչացնել մահմեդականներին, որոնցից քիւրդերը նոյնքան իրաւունք ունին ապրելու այդ երկրում, որքան և հայերը:

Ահա թէ ինչումն է հարցը:

Խօսքն այն միջոցների մասին է, որ ուզում են առաջարկել՝ քրիստոնեաների դէմ գործուելիք բռնութիւնների առաջն առնելու համար ապագայում, ուրիշ խօսքով, բարւոքել իրերի ներկայ վիճակը, որը, սակայն, գոյութիւն ունի ամեն տեղ, ուր թափառական և նստակեաց ժողովուրդներն ապրում են միասին, և ուր, բացի սրանից, կրօնական տանելութիւնը գրգռուած է օտարերկրեայ գործակալների չնորհիւ: Գուցէ այս տեսակէտից մեծ յոյսեր խոստացող այս երկը մեծ պետութիւնների ջանքերը կարող լինին որ և է հետևանքի հասնել, բայց պէտք չէ մոռանալ, որ քիւրդերը անհանգիստ են անում ոչ միայն հայերին, այլև թիւրքերին, արաբներին և միւս մահմեդական նստակեաց ժողովուրդներին (?), և ուրեմն կարեկցութիւնը միմիայն քրիստոնեաների վերաբերութեամբ չպիտի արտայայտուի:

Բայց առաւել երկիւղալին այն համակրական զգացմունքն է, որ կարող է հետևութեամբ գրգռել տերապիտող դասակարգերի արհամարհած արժանապատուութիւնն և որի նշանները, տարաբաղդաբար, տեսնում ենք ասիական Թիւրքիայի մէջքանի կողմերում: Ցաւալի կըլինէր տեսնել կիսով չափ մարած մոլեռանդութեան նորից զարթնելը և, անխոհեմ միջոցների չնորհիւ, տարբեր կրօնների և ազգութիւնների խաղաղ կենակցութեան խանգարուելը, մի ուրախալի երևոյթ, որի բոլոր արժանիքը, որ...խղճամ հանգիստ չէ... կարծես թէ մի այնպիսի ծանր յանցանք եմ գործել, որ ոչ ես և ոչ ուրիշը երբէք չպէտք է ների ինձ...

Բազէնեանն իւր սուր հայեացքով մի րոպէ վերին աստիճանի լրջութեամբ նայեց Շահեանի խեղճ, միամիտ աչքերին:

—Խղճիդ մի հաւատար, Լևոն,—ասաց նա հանդարտութեամբ: — Ձափաղանց զգայուն լինելուց նա հակառակ ծայրայեղութեան մէջ է ընկնում—նա խաբուում է քեզ: Երկար չեմ ուզում խօսել,—աւելացրեց նա կարուկ կերպով.—Դու չատ վատ բան արած կըլինէիր, եթէ այն նամակը չդրէիր ինձ:

Շահեանը զարմացած նայեց նրա խաղաղ դէմքին:

—Ի՞նչպէս:

—Այնպէս որ... Լսիր, Լևոն, ինչ եմ ասում: Այնպիսի ընկերների մէջ, ինչպիսին ես ու դու ենք, գաղտնապահութիւն չպէտք է լինի ամենևին: Պարզ կերպով, առանց յանին մարքի իրարու ամեն բան խոստովանուելը միակ միջոցն է ընկերական յարաբերութիւնները աւելի հաստատ հիմքերի վրայ դնելու: Մինչև անդամ ես այնպէս եմ համոզուած, որ երբ երկու մտերիմ ընկերների մէջ ինչ-ինչ պատճառներով հակակրանք է ծագում, այդ դէպքումն էլ չատ լաւ կըլինի, որ նրանք իրենց նեղն և դրուելները յայտնի մեծամասնութիւն են կազմում մահմեդականների բազդատմամբ, այդ կատարելապէս անհնարին է,—և վասն ամենամեծ վառուցն Աստուծոյ՝—չեն ցանկանալ անշուշտ, ստեղծել սարսափելի մի դրութիւն, կամ ուժով ոչնչացնել մահմեդականներին, որոնցից քիւրդերը նոյնքան իրաւունք ունին ապրելու այդ երկրում, որքան և հայերը:

Ահա թէ ինչումն է հարցը:

Խօսքն այն միջոցների մասին է, որ ուզում են առաջարկել՝ քրիստոնեաների դէմ գործուելիք բռնութիւնների առաջն առնելու համար ապագայում, ուրիշ խօսքով, բարւոքել իրերի ներկայ վիճակը, որը, սակայն, գոյութիւն ունի ամեն տեղ, ուր թափառական և նստակեաց ժողովուրդներն ապրում են միասին, և ուր, բացի սրանից, կրօնական տանելութիւնը գրգռուած է օտարերկրեայ գործակալների չնորհիւ: Գուցէ այս տեսակէտից մեծ յոյսեր խոստացող այս երկը մեծ պետութիւնների ջանքերը կարող լինին որ և է հետևանքի հասնել, բայց պէտք չէ մոռանալ, որ քիւրդերը անհանգիստ են անում ոչ միայն հայերին, այլև թիւրքերին, արաբներին և միւս մահմեդական նստակեաց ժողովուրդներին (?), և ուրեմն կարեկցութիւնը միմիայն քրիստոնեաների վերաբերութեամբ չպիտի արտայայտուի:

Բայց առաւել երկիւղալին այն համակրական զգացմունքն է, որ կարող է հետևութեամբ գրգռել տերապիտող դասակարգերի արհամարհած արժանապատուութիւնն և որի նշանները, տարաբաղդաբար, տեսնում ենք ասիական Թիւրքիայի մէջքանի կողմերում: Ցաւալի կըլինէր տեսնել կիսով չափ մարած մոլեռանդութեան նորից զարթնելը և, անխոհեմ միջոցների չնորհիւ, տարբեր կրօնների և ազգութիւնների խաղաղ կենակցութեան խանգարուելը, մի ուրախալի երևոյթ, որի բոլոր արժա-

	Մահմ.	Հայ.
Ագանա.	158,000	97,450
Հալեպ.	792,450	94,030
Անկիւրիա	763,120	94, 30
Բիթլիս.	254,000	131,390
Դիարբեքիր.	328,640	79,1:0
Էրզրում	500,780	134,960
Ղոնիա.	989,200	9,800
Մամուրէդ-իւլ-Ազիզ.	505,440	69,020
Մուսուլ	248,380	—
Սվաս	839,510	170,430
Տրապիզոն	860,700	47,200
Վան.	241,000	80,000

Ընդամենը 6,427,220 962,700(?!)

Հակառակ հայերին, քիւրդերը մեծամասնութիւն են կազմում հետևեալ նահանգներում Սվազ, Էրզրում, Մամուրէդ-իւլ-Ազիզ, Վան, Դիարբեքիր, Բիթլիս, Հալէպ, Անկիւրիա, Մուսուլ, Ագանա, Ղոնիա և Տրապիզոն, ուր նըրանց թիւը 1,644,800 հոգու է հասնում,

Այս հանգամանքները աչքի առաջ ունենալով, ինքնըստինքեան հարց է ծագում, թէ ինչ պէտք է անի Փրանսիայի, Անգլիայի և Ռուսիայի նիհրկայացուցիչներից կազմուած յանձնաժողովը՝ հայերին օգնութիւն հասնելու գործում: Ստեղծել Լիբանանի պէս մի նահանգապետութիւն, ուր քրիստոնեաները, մանաւանդ մարոնիտները, կազմում են ամենամեծ մասնաւոր ազգութիւնը, անկարելի է, նկատեց նա:

—Գիտեմ, արդարութեամբ, աւելի ևս անկեղծ կերպով վրայ բերեց Շահեանը:—Ես ի դէր ևս կարծում, թէ խօսքերդ ակնարկութիւն եմ ընդունում իմ այն չարաբաստիկ նամակի համար: Ընդհակառակը, ընդհակառակը, Բազէնեան. ես աւելի քան հաւատում եմ քո ընկերական անկեղծութեանը, և եթէ ասացի, թէ չպէտք է գրէի քեզ այն նամակը, այդ ասացի նրա համար միայն, որ...խղճամ հանգիստ չէ... կարծես թէ մի այնպիսի ծանր յանցանք եմ գործել, որ ոչ ես և ոչ ուրիշը երբէք չպէտք է ների ինձ...

Բազէնեանն իւր սուր հայեացքով մի րոպէ վերին աստիճանի լրջութեամբ նայեց Շահեանի խեղճ, միամիտ աչքերին:

—Խղճիդ մի հաւատար, Լևոն,—ասաց նա հանդարտութեամբ: — Ձափաղանց զգայուն լինելուց նա հակառակ ծայրայեղութեան մէջ է ընկնում—նա խաբուում է քեզ: Երկար չեմ ուզում խօսել,—աւելացրեց նա կարուկ կերպով.—Դու չատ վատ բան արած կըլինէիր, եթէ այն նամակը չդրէիր ինձ:

Շահեանը զարմացած նայեց նրա խաղաղ դէմքին:

—Ի՞նչպէս:

—Այնպէս որ... Լսիր, Լևոն, ինչ եմ ասում: Այնպիսի ընկերների մէջ, ինչպիսին ես ու դու ենք, գաղտնապահութիւն չպէտք է լինի ամենևին: Պարզ կերպով, առանց յանին մարքի իրարու ամեն բան խոստովանուելը միակ միջոցն է ընկերական յարաբերութիւնները աւելի հաստատ հիմքերի վրայ դնելու: Մինչև անդամ ես այնպէս եմ համոզուած, որ երբ երկու մտերիմ ընկերների մէջ ինչ-ինչ պատճառներով հակակրանք է ծագում, այդ դէպքումն էլ չատ լաւ կըլինի, որ նրանք իրենց

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԵԾ ԳՈՐԾԻ ՍԿԶԲՈՒՄ

Վ. Է Պ

ԵՐԿԱՐԱՐՔ ՄԸՍ *)

XV

Անցաւ մի քանի օր, և Շահեանը դեռ չէր վճռել, թէ ինչպէս տեսնուի Բազէնեանի հետ: Ընդհակառակը, նա աւելի ու աւելի անորոշ դրութեան մէջ էր ընկնում, և այդ բանը սաստիկ մտահոգութիւն էր պատճառում նրան:

Վերջապէս մի անգամ դէպքն ինքը հանդիպեցրեց նրան Բազէնեանին:

Երեկոյ էր: Շահեանն անցնում էր Միքայէլեան կամրջով: Դա նրա սովորական ճանապարհն էր ղբօսանքի դուրս եկած ժամանակ: Երկար մտահոգութիւնը յոգնեցրել էր նրան, և նա առմիշտ Թողել էր Բազէնեանի հետ անձամբ տեսնելու միտքը: Նա անցնում էր իրեն յատուկ դանդաղ քայլերով և պարզ տխրոցների միջից ապուշ հայեացքով նայում էր սրանց նրան, երբ յանկարծ նկատեց Բազէնեանին, որ մաղաւոր վերարկուի մէջ կոլոլուած, մխրճուած մորթէ գեղեցիկ

*) Տես «Նոր-Դար» № 32.

դլխարկը գլխին, չտալով գալիս էր դիմացից: Այդ անակնկալ հանդիպումն ակզբի րոպէում ամենևին ցանկալի չէր Շահեանի համար. նա, կարծես թէ, վախեցաւ Բազէնեանից: Եթէ Բազէնեանին հեռուից տեսնէր, անպատճառ կըխոսէր իւր ճանապարհը, որպէս զի չհանդիպէր ընկերոջը: Բայց այժմ ուշ էր: Մի տաս-քսան քայլ անելով նրանք արդէն մօտեցան իրարու:

Առաջինը Բազէնեանն էր, որ կանգ առաւ: Շահեանին նա դիմաւորեց բաւական զսպուած կերպով. նրա դէմքը լուրջ էր, աչքերը նայում էին մտահոգ անհանգստութեամբ:

—Մէթէ, չերաւ, մենք այնպէս պիտի բաժանուէինք իրարից, որ, գոնէ վերջին անդամ, չպիտի տեսնէինք իրար, —սառը, հաւասար ձայնով ասաց նա, ձախ ձեռքը մեկնելով Շահեանին: Աջ ձեռքը դեռ կապած ունէր:

—Ես էլ այդ հարցն էի առաջարկում ինձ,—պատասխանեց Շահեանը, խիստ անյարմար զրութեան մէջ զգալով իրեն ընկերոջ առն ընդունելութիւնից:

—Այդ մի փոքր տարօրինակ բան կըլինէր... գոնէ ինձ այդպէս է թւում, —շարունակեց Բազէնեանը:

—Ինձ էլ, մեքենայաբար արտասանեց Շահեանը:

—Որովհետև կարճ ժամանակում մենք այնքան մօտեցել էինք իրար, գոնէ ես ինձ այնքան մօտ էի զգում քեզ, որ, ինձ թւում է, ոչ մի բան չպէտք է կարողանար արգելք լինել անջատման ժամին հզբայրաբար սեղմելու իրար ձեռք և մնաս բարեաւ ասելու իրար:

Շահեանը զգացուեց: Առանց յանդիմանութեան, բայց մեղմ ախորժութեամբ արտասանած այդ խօսքերն այնպիսի ազդեցութիւն ունեցան նրա վրայ, որ նա չկարողացաւ զսպել իրեն և բոլորովին անկեղծ կերպով բացականչեց:

—Այո, այո, մենք դարձեալ ընկերներ ենք... Պէտք է ներես, Բազէնեան... Զգում եմ, որ մեղաւոր եմ քո առաջ. չպէտք է զրէի քեզ այն նամակը...

Բազէնեանը հանդստութեամբ ուսերը վեր քաշեց:

—Տեսնում ես, ես այդ չէի ուզում ակնարկել,—նկատեց նա:

—Գիտեմ, արդարութեամբ, աւելի ևս անկեղծ կերպով վրայ բերեց Շահեանը:

—Ես ի դէր ևս կարծում, թէ խօսքերդ ակնարկութիւն եմ ընդունում իմ այն չարաբաստիկ նամակի համար: Ընդհակառակը, ընդհակառակը, Բազէնեան. ես աւելի քան հաւատում եմ քո ընկերական անկեղծութեանը, և եթէ ասացի, թէ չպէտք է գրէի քեզ այն նամակը, այդ ասացի նրա համար միայն, որ...խղճամ հանգիստ չէ... կարծես թէ մի այնպիսի ծանր յանցանք եմ գործել, որ ոչ ես և ոչ ուրիշը երբէք չպէտք է ների ինձ...

Բազէնեանն իւր սուր հայեացքով մի րոպէ վերին աստիճանի լրջութեամբ նայեց Շահեանի խեղճ, միամիտ աչքերին:

—Խղճիդ մի հաւատար, Լևոն,—ասաց նա հանդստութեամբ: — Ձափաղանց զգայուն լինելուց նա հակառակ ծայրայեղութեան մէջ է ընկնում—նա խաբուում է քեզ: Երկար չեմ ուզում խօսել,—աւելացրեց նա կարուկ կերպով.—Դու չատ վատ բան արած կըլինէիր, եթէ այն նամակը չդրէիր ինձ:

Շահեանը զարմացած նայեց նրա խաղաղ դէմքին:

—Ի՞նչպէս:

—Այնպէս որ... Լսիր, Լևոն, ինչ եմ ասում: Այնպիսի ընկերների մէջ, ինչպիսին ես ու դու ենք, գաղտնապահութիւն չպէտք է լինի ամենևին: Պարզ կերպով, առանց յանին մարքի իրարու ամեն բան խոստովանուելը միակ միջոցն է ընկերական յարաբերութիւնները աւելի հաստատ հիմքերի վրայ դնելու: Մինչև անդամ ես այնպէս եմ համոզուած, որ երբ երկու մտերիմ ընկերների մէջ ինչ-ինչ պատճառներով հակակրանք է ծագում, այդ դէպքումն էլ չատ լաւ կըլինի, որ նրանք իրենց

ՊՍԽՎՊՍԺ

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ

Նյույորքի «Տուրք» կոչվող թերթը հետևյալ տեղեկությունները քաղում է Վաշինգտոնի «Ռեպուբլիկա» թերթից.

Ներկայ տարվա հունվարի 1-ին Միացյալ Նահանգների բնակչության թիվը հասնում է 65 միլիոնի։ Այդ թվից 32 միլիոնը կանայք են, 33 միլիոնը՝ տղամարդիկ։ Ամերիկայում կա 18 միլիոն տուն։ Ամեն 100 տնից 40-ը պատկանում են իրենց տերերին, 60-ը վարձով են տրված։ Ամեն 100 տնից 15-ը ունեն 5 սենյակից պակաս, 30-ը՝ 5 սենյակ, 25-ը՝ 6 սենյակ, 15-ը՝ 7 սենյակ, 10-ը՝ 8 սենյակ, 5-ը՝ 9 սենյակ, 3-ը՝ 10 սենյակ, 2-ը՝ 11 սենյակ, 1-ը՝ 12 սենյակ, 1-ը՝ 13 սենյակ, 1-ը՝ 14 սենյակ, 1-ը՝ 15 սենյակ, 1-ը՝ 16 սենյակ, 1-ը՝ 17 սենյակ, 1-ը՝ 18 սենյակ, 1-ը՝ 19 սենյակ, 1-ը՝ 20 սենյակ, 1-ը՝ 21 սենյակ, 1-ը՝ 22 սենյակ, 1-ը՝ 23 սենյակ, 1-ը՝ 24 սենյակ, 1-ը՝ 25 սենյակ, 1-ը՝ 26 սենյակ, 1-ը՝ 27 սենյակ, 1-ը՝ 28 սենյակ, 1-ը՝ 29 սենյակ, 1-ը՝ 30 սենյակ, 1-ը՝ 31 սենյակ, 1-ը՝ 32 սենյակ, 1-ը՝ 33 սենյակ, 1-ը՝ 34 սենյակ, 1-ը՝ 35 սենյակ, 1-ը՝ 36 սենյակ, 1-ը՝ 37 սենյակ, 1-ը՝ 38 սենյակ, 1-ը՝ 39 սենյակ, 1-ը՝ 40 սենյակ, 1-ը՝ 41 սենյակ, 1-ը՝ 42 սենյակ, 1-ը՝ 43 սենյակ, 1-ը՝ 44 սենյակ, 1-ը՝ 45 սենյակ, 1-ը՝ 46 սենյակ, 1-ը՝ 47 սենյակ, 1-ը՝ 48 սենյակ, 1-ը՝ 49 սենյակ, 1-ը՝ 50 սենյակ, 1-ը՝ 51 սենյակ, 1-ը՝ 52 սենյակ, 1-ը՝ 53 սենյակ, 1-ը՝ 54 սենյակ, 1-ը՝ 55 սենյակ, 1-ը՝ 56 սենյակ, 1-ը՝ 57 սենյակ, 1-ը՝ 58 սենյակ, 1-ը՝ 59 սենյակ, 1-ը՝ 60 սենյակ, 1-ը՝ 61 սենյակ, 1-ը՝ 62 սենյակ, 1-ը՝ 63 սենյակ, 1-ը՝ 64 սենյակ, 1-ը՝ 65 սենյակ, 1-ը՝ 66 սենյակ, 1-ը՝ 67 սենյակ, 1-ը՝ 68 սենյակ, 1-ը՝ 69 սենյակ, 1-ը՝ 70 սենյակ, 1-ը՝ 71 սենյակ, 1-ը՝ 72 սենյակ, 1-ը՝ 73 սենյակ, 1-ը՝ 74 սենյակ, 1-ը՝ 75 սենյակ, 1-ը՝ 76 սենյակ, 1-ը՝ 77 սենյակ, 1-ը՝ 78 սենյակ, 1-ը՝ 79 սենյակ, 1-ը՝ 80 սենյակ, 1-ը՝ 81 սենյակ, 1-ը՝ 82 սենյակ, 1-ը՝ 83 սենյակ, 1-ը՝ 84 սենյակ, 1-ը՝ 85 սենյակ, 1-ը՝ 86 սենյակ, 1-ը՝ 87 սենյակ, 1-ը՝ 88 սենյակ, 1-ը՝ 89 սենյակ, 1-ը՝ 90 սենյակ, 1-ը՝ 91 սենյակ, 1-ը՝ 92 սենյակ, 1-ը՝ 93 սենյակ, 1-ը՝ 94 սենյակ, 1-ը՝ 95 սենյակ, 1-ը՝ 96 սենյակ, 1-ը՝ 97 սենյակ, 1-ը՝ 98 սենյակ, 1-ը՝ 99 սենյակ, 1-ը՝ 100 սենյակ։

Ամերիկայում կա 1 միլիոն 200 հազար ֆերմա։ Ամեն 100 ֆերմայից 40-ը պատկանում են իրենց տերերին, 60-ը վարձով են տրված։ Ամեն 100 ֆերմայից 15-ը ունեն 50 ակրից պակաս, 30-ը՝ 50 ակր, 25-ը՝ 60 ակր, 15-ը՝ 70 ակր, 10-ը՝ 80 ակր, 5-ը՝ 90 ակր, 3-ը՝ 100 ակր, 2-ը՝ 110 ակր, 1-ը՝ 120 ակր, 1-ը՝ 130 ակր, 1-ը՝ 140 ակր, 1-ը՝ 150 ակր, 1-ը՝ 160 ակր, 1-ը՝ 170 ակր, 1-ը՝ 180 ակր, 1-ը՝ 190 ակր, 1-ը՝ 200 ակր, 1-ը՝ 210 ակր, 1-ը՝ 220 ակր, 1-ը՝ 230 ակր, 1-ը՝ 240 ակր, 1-ը՝ 250 ակր, 1-ը՝ 260 ակր, 1-ը՝ 270 ակր, 1-ը՝ 280 ակր, 1-ը՝ 290 ակր, 1-ը՝ 300 ակր, 1-ը՝ 310 ակր, 1-ը՝ 320 ակր, 1-ը՝ 330 ակր, 1-ը՝ 340 ակր, 1-ը՝ 350 ակր, 1-ը՝ 360 ակր, 1-ը՝ 370 ակր, 1-ը՝ 380 ակր, 1-ը՝ 390 ակր, 1-ը՝ 400 ակր, 1-ը՝ 410 ակր, 1-ը՝ 420 ակր, 1-ը՝ 430 ակր, 1-ը՝ 440 ակր, 1-ը՝ 450 ակր, 1-ը՝ 460 ակր, 1-ը՝ 470 ակր, 1-ը՝ 480 ակր, 1-ը՝ 490 ակր, 1-ը՝ 500 ակր, 1-ը՝ 510 ակր, 1-ը՝ 520 ակր, 1-ը՝ 530 ակր, 1-ը՝ 540 ակր, 1-ը՝ 550 ակր, 1-ը՝ 560 ակր, 1-ը՝ 570 ակր, 1-ը՝ 580 ակր, 1-ը՝ 590 ակր, 1-ը՝ 600 ակր, 1-ը՝ 610 ակր, 1-ը՝ 620 ակր, 1-ը՝ 630 ակր, 1-ը՝ 640 ակր, 1-ը՝ 650 ակր, 1-ը՝ 660 ակր, 1-ը՝ 670 ակր, 1-ը՝ 680 ակր, 1-ը՝ 690 ակր, 1-ը՝ 700 ակր, 1-ը՝ 710 ակր, 1-ը՝ 720 ակր, 1-ը՝ 730 ակր, 1-ը՝ 740 ակր, 1-ը՝ 750 ակր, 1-ը՝ 760 ակր, 1-ը՝ 770 ակր, 1-ը՝ 780 ակր, 1-ը՝ 790 ակր, 1-ը՝ 800 ակր, 1-ը՝ 810 ակր, 1-ը՝ 820 ակր, 1-ը՝ 830 ակր, 1-ը՝ 840 ակր, 1-ը՝ 850 ակր, 1-ը՝ 860 ակր, 1-ը՝ 870 ակր, 1-ը՝ 880 ակր, 1-ը՝ 890 ակր, 1-ը՝ 900 ակր, 1-ը՝ 910 ակր, 1-ը՝ 920 ակր, 1-ը՝ 930 ակր, 1-ը՝ 940 ակր, 1-ը՝ 950 ակր, 1-ը՝ 960 ակր, 1-ը՝ 970 ակր, 1-ը՝ 980 ակր, 1-ը՝ 990 ակր, 1-ը՝ 1000 ակր

ՓԱՐԻԶԻ ՆԱՄԱԿԻՑ

Վիեննայի, 1 մարտի (Ե. ա.)

(Վերջը տես մեր նախորդ)

Ցաւդին է, որ մեր նուիրական վիճակը մեզ ստիպեց մեր ժամանակի ամենամեծ հանճարներէն մէկուն՝ Վիկտոր Հիւկոյի հետ ծանօթանալ միայն անոր մահուան օրերուն։ Ան ալ ոչ թէ անոր տունը, այլ Փանթէոնի մէջ, ուր ամբողջ ազգը հաւաքուած էր իր մեծ մեռելին վերջին անգամ ողջունելու համար։

Ամենէն ցաւալին այն է, որ մենք ոչ միայն Հիւկոյի հետ ծանօթանալու, այլ անոր տունը մտնելու իսկ արտօնութիւնը չունեցանք։ Ինչպէ՞ս կրնայ ներկայանալ մարդ մեծ մարդու մը, երբ անոր ոչ միայն ծանօթներէն, այլ անոր ծառաներէն անգամ ոչ մէկը կայ, որ զինք ճանչնայ։ Ինչպէ՞ս կրնայ ներկայանալ մարդ մեծ մարդու մը, երբ անոր ոչ միայն ծանօթներէն, այլ անոր ծառաներէն անգամ ոչ մէկը կայ, որ զինք ճանչնայ։

Ամենէն աղէտալին այն է, որ մենք ոչ միայն Հիւկոյի հետ ծանօթանալու, այլ անոր տունը մտնելու իսկ արտօնութիւնը չունեցանք

խառնակութիւնք երեան եւած են, սակայն կըյայտարարենք թէ ամենքնիս ալ կատարեալ հաւատարմութեան անկեղծ զգացումներ կըտածենք առ մեր Օգոստափառ Վեհապետն, թէ նահանգին մէջ հանրային անդորրութիւնը ու ապահովութիւնը կատարեալ է և թէ եղած զրոյցները անհիմն են։ Կըծանուցանենք միանգամայն թէ ամեն ոք ջերմ բարեմաղթութիւններ կընէ որ Ն. Կ. Վեհափառութիւն երկար տարիներ անսասան մնայ Իր փառապանծ գահուն վրայ»։

Պէրութէն և Լիբանանէն յայն Օրթոտոքսներու Մետրապոլիա Տ. Կավրիլի կոմմ փետրուար 5 թուականաւ Բարձր. Մեծ-Նպաստքոսն ուղղուած է արաբերէն հեռագիր մը, որուն թարգմանութիւնն է հետեւեալը.

«Ձմեռուան հակառակ են այն զրոյցներն, որք հրատարակուած են օտար լրագրաց ոմանց մէջ, և որոց համաձայն Պէրութի մէջ ու շրջակայքը հաւատարմութեան ու հպատակութեան հակառակ դէպքեր պատահած ըլլան։ Ամենքնիս ալ Վեհ. Սուլթանի գորովագութ բարձր հովանւոյն ներքև ամենայն անդորրութեամբ ապրելով միշտ բարեմաղթութիւններ կընենք վասն կենաց և բարօրութեան Ն. Կ. Վեհափառութեան»։

—Պէրութի պաշտօնաթերթերին մէջ հետեւեալը կըկարդանք.

«Օտար լրագրէրք ոմանք այս միջոցիս կարգ մը թիւնաւոր հրատարակութիւններ ըրած են թէ Սուրիոյ ու Պէրութի նահանգաց մէջ մէկ քանի ցեղեր իրարու վրայ յարձակած են։

«Սակայն նահանգին կենդրոնէն ու շրջակայ գաւառներէն ամեն օր առնուած պաշտօնական ու անպաշտօն և գաղտնի ու յայտնի տեղեկութիւններէն հասկցուած է որ մասնակի ու պարզ դէպքերէն զատ, փառք Աստուծոյ, չնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, նահանգին ամեն կողմերուն մէջ հանրային անդորրութիւնն ու ապահովութիւնը կատարեալ են և ընդհանուր յարձակման համար պատմուածները բոլորովին անհիմն են։ Ուստի վերոյիշեալ լրագրաց այդ կարգի ատյօդ լսուելը հրատարակելը թշնամական ոգւոյ արդիւնք ըլլալով, պաշտօնապէս կըհերքուի»։

—

ՆԻՊՏՈՆ.—Ինչպէս երեւում անգլիական մամուլի խրթին դէմ ուղղած յանդիմանութիւնների տեղատարափը ունեցել է իւր բաւարար ազդեցութիւնը։ Աբբաս փաշան մեղմացնելով իւր երիտասարդական և հայրենասիրական եռանդը, աշխատում է ժամանակի ու հանգամանքների պահանջած խոհեմութեան վերադառնալ և հաչտուել ճակատագրի վճռի հետ։ Այսպէս, փետր. 27 թուականով Գահիրէից գրում են «Times»-ին. «Խդիվը իւր գահ բարձրանալու օրից ի վեր առաջին անգամ այցելեց անգլիական Գահիրէի տեղապահ զօրքին։ Նորին բարձրութիւնը կրելով իւր վրայ Բանի չքանչանի ժապաւէնն, աւստրիական՝ Լոնդոնի դիւնուորական կցորդ՝ իշխան Խաեւհազի, սերդարի և ուրիշ սպաների ուղեկցութեամբ գնաց Աբբասիէ հրապարակը։ Թնդանօթաձիգները, հեաւակներն և հեծելազօրը զանազան յարդական ցոյցեր անելուց յետոյ, ամբողջ բանակը մի ուղիղ վրայ կենալով՝ ողջունեց խդիվին. միևնոյն ժամանակ վիւնուորական նուագախումբը նուագում էր արաբական ազգային հիմնը։ Աբբաս փաշան սաստիկ զգացուելով իրեն եղած բոլոր ցոյցերից հեռացաւ հրապարակից և չտապեց իւր սրտագին չնորհակալութիւնները յայտնել անգլիական զօրքի հրամանատար գնդապետ Ուոլկերին։ Բնիկներից չատերը ներկայ էին հանդիսին, և կարելի է յուսալ, թէ խդիվի անգլիական զօրքին արած այդ այցելութիւնը կունենայ իւր բարերար ազդեցութիւնն արաբ ժողովրդեան վրայ։

—

ՊԱՊԻ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.—Իտալական թերթերը հաղորդում են, որ Լևոն XIII-րդը այս օրերըս ուօնած է իւր գահակալութեան տարեդարձը։ Այդ առթիւ պապը ընդունած է կարդինալական մարմինը և նրանց առաջ արտասանած ճառի մէջ յոյս և ցանկութիւն է յայտնած, թէ իւր այդ մեծ խորհրդի իրագործումը —արևելեան եկեղեցիների միացումը Հռոմի կաթոլիկական եկեղեցու հետ, չնայելով որ աչխարհային քաղաքականութեան կողմից մեծամեծ արգելքներ է հանդիպում, բայց և այնպէս վերջապէս պսակուելու է կատարեալ յաջողութեամբ։ Կրօնական միութիւն կայանալու օրը, որ կոչուած է ժողովուրդներին նոր կեանք ու բարդ պարգևելու, նա արդէն կանխաւ չընորհաւորում է իրրև եկեղեցու ամբողջ պատմութեան մէջ ամենանչանաւոր և ամենախորհրդաւոր մի անցք։

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

—

ԹԻՖԼԻՍ, պ. Ա. ցակ. Ճ.-ին.—Խմբագրութեանս հասցէով փետր. 28-ին փողի մի ծրար ստացուեցաւ «անյապաղ» Ձեզ հասանելի. խնդրում ենք, մտէք և ստացէք։

—

ԴԻԼԻՋԱՆ, պ. Կ. Դ.-ին.—Ձեր նամակը, դժբաղդաբար, ոչ մի հնարաւորութիւն չունինք հրատարակելու։ Այն, ինչ որ գրում էք, խիստ ցաւալի երևոյթ է և անպատճառ հարկաւոր է հոգևոր իշխանութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել այդ հանգամանքի վրայ։ Աչխատացէք մասնաւոր կերպով տեղեկացնել այդ մասին ուր հարկն է։

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ՄԵԴՔԵՐ»

իրատարակուած օնանականութեամբ իշխից Չղոյին կազմուածքը խանգարածների համար։

Հեղ. Դ-ր Լոբենց

ուսուցչէն հրատարակութիւնը՝ Դ-ր Բ-լի։ Գինն է 1 րուբ.

Այս օգտակար գիրքը պարունակում է իւր մէջ չատ իրատներ, թէ ինչպէս կարող են պատուել հիւանդները վերոյիչեալ ախտի վերնատակը հետևանքներից և վերականգնել խանգարուած ոյժերն ու առողջութիւնը։ Այս գիրքը թոյլատրուած է Մոսկուայի գրաքննական կոմիտէից։

Հրատարակութեան պահեստն է Օտտո Ասպերգէրի մօտ, Լայպցիգում (Otto Asperger, Leipzig) (Սաքսոնիա)։ Օտարաքաղաքացիները ճանապարհածախս չեն վճարում։

(Մ.) 36—24

Требуйте
ДУХИ РОЯЛЬ РАЛЛЕ
1 руб. 50 коп.
1 РУБ.
ЧУДОТВОРНАЯ ВОДА РАЛЛЕ

(Մ.) 10—1

Նոյն տեղան
ՍԱՐԿ. Յ. ՃՈՒՂՈՒՐԵԱՆ
«ՄԱԹԱՅՈՒՄԱ ԱՇԽԱՐՀ»-Ի
Ա. և Բ. գրքերը՝ վաճառւում են կենդր. գրավաճառանոցում, Մակար Զմչկեանի և ինձ մօտ։
Ա. գիրքն արժէ 60 կոպ. Բ. 50 կոպ. միասին 1 րուբլի։ Միմիայն Ա-ից դնողներին հարիւրին զիջում է 30%,
երկրորդին 20%
Հասցէ՝ Тифлисъ, Николаевская ул., д. Алелова № 10.
Սարկ. Յ. ՃՈՒՂՈՒՐԵԱՆ
15—3

„ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ“

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ,
1875—Թ. ՏԱՐԻ

Կըհրատարակուի առաջիկայ տարին նոյն ծաւալով աւելի ճոխ և բազմակողմանի բովանդակութեամբ։

«ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՀԱՆԴԻՍԻ» տարեկան բաժանորդագինն է 10 ֆրանք—4 ր. թղթագրամ, — Կէս տարեկան 6 ֆր—2 ր. 50 կ.։

«ՀԱՆԴԻՍԻ» բաժանորդ գրուիլ ցանկացողները դիմելու են կամ գործակալաց և կամ ուղղակի խմբագրութեան հետևեալ հասցէով.

A la Rédaction de la revue «HANTESS», Au Couventdes . PP. Méchitharistes
à VIENNE (Autriche) VII/2 Mechitharistengasse 4.

(Փ.) 5—5

BATEAUX a VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET C-ie

ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

„Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանոնաւոր և ուղիղ երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷՅԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՄԱՐՍԷՅԼ երկու չաբաթը մի անգամ։

Բաթումից Մարսէյլ գնալիս մտնում է Տրապիզոն, Սամսոն և Պոլիս քաղաքները։

Բաթումից Պարիզ հաղորդակցութեան տոմսակները սովորական գիներում ունին։ Որովհետև հաստատուած կարանտինների պատճառով անկարելի է վաղօրօք ճշտութեամբ որոշել չոգենաւերի Բաթումից դուրս գնալու օրերը, այդ պատճառաւ, այդ տեսակ և այլ տեղեկութիւնների մասին լիով բարեհաճեն դիմել հետևեալ գործակալներին.

Բաթումում—պ. ՎԻԿՏՈՐ ԴԱՐՆՈՑԻՆ, Նաբերեժնայա։
Թիֆլիսում—պ. ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԵԱՆԻՆ, Սիօնի փողոց, քարվանս. Դէպոյ ապ.
Բաղումում—պ. Սամուէլ Դիլդարեանին, Կոլիբեակինսկայա հրապարակ։
Նովորոսիյսկում—պ. ԼՈՒԻ ՌԻՆՈՑԻՆ։

20—7

(316)

Հոգևոր իշխանութեան կարգադրութեամբ առաջիկայ *Մարտի 5-ին, առաւօտեան ժամը 12-ին*, ս. պատարագից յետոյ կատարուի ԷՋՄԻԱԾՆԵՑԻՈՑ Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑՈՅ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ՀԱՇՈՒԱՏԵՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ, ուստի երկրորդ անգամ հրաւիրեմ նոյն եկեղեցու ծխական ժողովուրդներին շնորհ բերել նշանուած օրն եկեղեցի՝ մասնակցելու ընտրութեան։

Թիֆլիսի Բ. մասի եկեղեցիների գործակալ՝ Աչոտ քահանայ Թէմուրեան
(691) 1—1

ՇԵՐԱՄԻ ՅԵԼԼԻՒԼԵԱՐ ՍԵՐՄ

վաճառւում է Գանձակի Միքայէլեան արհեստագիտական դպրոցի դպրոտնիկը 60 կոպէկով։

336) 3—3

ԱՆԵՂՆԵՐԻ, ԱՆԿՈՒԱԾՆԵՐԻ, ԳՈՒԼՊԱՆԵՐԻ եւ ԳԱԼԱՆՏԵՐԻՑ
ամենայն տեսակի
ՎԱՃԱՌՈՒՏՈՒՆ
ՀՄՐԱՐՁՈՒԻՄ ԹՈՄԱՍԵԱՆՑ
ԽԱԼԱՅՃԵԱՆ
Зарядье, уг. Большаго и Малаго Знаменскаго пер., домъ Блохиной.
ВЪ МОСКВѢ
(674) 10—5.

ВАСИЛІЙ ТИМОФѢЕВИЧЪ
ЧУВИЛЯЕВЪ
МОСКВА, Зарядье, домъ церкви Св. Великомученицы Варвары,
ТОРГОВЛЯ
Мелкими Серебряными и Бронзовыми товарами.
Кресты, Кольца, Броши, Браслеты, Запонки, Серги, Цѣпи
Крестовыя и Часовыя разныхъ сортовъ
Супиры, Брелоки и проч.
(333) 8—7

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
„ՌՈՍՏԻԱ“
ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1881 Թ.
Ս. Պետերբուրգում, Большая Морская, № 37.

Հիմնական եւ պահեստի դրամագլուխն է 22,000,000 րուբլի
Ընկերութեան ամենաարի թղթերը պահւում են պետական բանկում։

Ընկերութիւնն ընդունում է՝
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Այսինքն դրամագլուխների և եկամուտների, ապահովելու ընտանիքը կամ սեպհական ծերութիւնը, բաժինքն աղջիկների համար, թոշակները տղաների համար և այլն, առանձին չահաւէտ պայմաններու և ապահովագրողների մասնակցութեամբ Ընկերութեան օգուտներին։
1894 թուի յունուարի 1-ին «Ռոսսիա» ընկերութեան մէջ ապահովագրուած էին 28,246 անձինք 75,621,010 րուբլի դրամագլխով։

ԸՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԹՓԹՐԱՊ ԳԼԳՔԵՐԻՑ
Թէ առանձին անձինքների, նոյնպէս և համապատասխան ապահովագրութիւններ գործարաններում ծառայողների և բանուորների,— պահանջելով ապահովագրական վճարները՝ դիվիդէնդի փոխարէն։

ՀՐԴԵՀԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ամեն տեսակ չարժական և անչարժ կալուածքների (չինութիւնների, մեքենաների, ապրանքների, կահկարասիքի և այլն)։

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏՆԵՐԻ ԸՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
պետային, ցամաքային և ծովային, ապահովագրութիւն նաւերի։

Ապահովագրութեան մասին յարաբերութիւնները ընդունւում են և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդում են վարչութիւնը Ս. Պետերբուրգում (Большая Морская, սեպհական տուն № 37)։ Կովկասեան չրջանի համար՝ ընկերութեան վարչութիւն մէջ՝ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, Սերգիևսկայա փ. տ. № 6. և բոլոր գործակալութիւններում կայսրութեան բոլոր քաղաքներում։

Ապահովագրական տոմսակներ՝ ճանապարհորդներին ապահովագրելու համար դժբաղդ դէպքերից՝ երկաթուղիներով և չոգենաւերով ճանապարհորդութեան ժամանակ արւում են նոյնպէս երկաթուղիների կայարաններում և չոգենաւային նաւահանգիստներում։
(334) 50—4.

Тифлисъ Дозв. Цензурою 28-го Февраля 1895 г. Տպարան Ա. Մելիք-Շահնազարեանցի։ Типогр. О. А. Меликъ-Шахназаріанца, Воронц. Набережн. Церковный дом